

Nr 76

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
överlåtelse av viss kronan tillhörig mark m. m.*

(1:a avd.)

1:o) **Försäljning av fastigheten Halls 8¹³ m. m. i Tierps socken.** I propositionen nr 108 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 2 och 3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960) föreslagit riksdagen medgiva att till Stora Kopparbergs Bergslags AB må överlåtas i berörda statsrådsprotokoll omförmälda fastigheter på i huvudsak de villkor, som angivits i ett rörande försäljningen upprättat avtal.

Flygförvaltningen har enligt ett den 5 och den 25 augusti 1959 dagtecknat köpekontrakt med Stora Kopparbergs Bergslags AB träffat avtal om försäljning för en köpeskillning av tillhoppa 200 000 kronor — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — till bolaget av fastigheterna Halls 8¹³ och 33¹, Lundby 1⁵, 2⁵, 3⁶, 4⁶, 5⁵ och 8¹ samt ett område om cirka 13,94 hektar av fastigheten Väsby 6²³, samtliga fastigheter belägna i Tierps socken av Uppsala län. De ifrågavarande fastigheterna, som bildar ett sammanhängande fält, förvärvades år 1943 genom expropriation för att användas såsom flygfält.

Departementschefen har anfört följande.

»Enligt föreskrift i expropriationslagen må exproprierad fastighet lösas om dess användande för det avsedda ändamålet upphört och ändamålet är att anse som övergivet eller om fastigheten i väsentlig omfattning användes för annat ändamål än det avsedda. Härvid må värdet ej sättas högre än till den expropriationsersättning som utgivits. Lösningrätt tillkommer den som närmast före expropriationens fullbordande var fastighetens ägare. Då ifrågavarande flygfält ej längre synes kunna användas för sitt ändamål torde fastigheternas förutvarande ägare vara berättigad att lösa de i fältet ingående fastigheterna. Såsom flygförvaltningen föreslagit bör härvid undantagas tomtplats för de på fältet belägna militära byggnaderna, i följd varav den löseskillning som eljest skolat utgå bör reduceras med föreslaget belopp.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att till Stora Kopparbergs Bergslags AB må överlätas i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omnämnda fastigheter på i huvudsak de villkor, som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

2:o) **Försäljning av mark m. m., disponerad av flygvapnets centrala skolor i Västerås.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 2, s. 4 och 5), att i förberörda statsrådsprotokoll omförmålt område med byggnader må försäljas till Västerås stad på i huvudsak de villkor som angivits i en rörande försäljningen upprättad promemoria.

Enligt beslut av 1959 års riksdag skall flygvapnets centrala skolor förflyttas från Västerås till Halmstad. Till propositionen 1959: 117 med förslag om bland andra denna organisationsförändring anmälde att Västerås stad visat intresse för att förvärva skolornas nuvarande etablissemang och markområde. Vid bedömandet av de ekonomiska förutsättningarna för organisationsförändringarna har beaktats, bland annat, inkomsterna av en försäljning av skolornas etablissemang och markområde.

Med skrivelse den 18 februari 1960 har försvarets fastighetsnämnd överlämnat en av fastighetsnämnden och drätselkammaren i Västerås gemensamt upprättad promemoria, dagtecknad den 9 och den 18 februari 1960, enligt vilken kronan, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i Västerås godkännande, till Västerås stad försäljer ett område om cirka 125 hektar av stadsägan nr 2239 i staden, utgörande huvuddelen av den av flygvapnets centrala skolor i Västerås disponerade marken, för en köpeskilling av 6 475 000 kronor. I överlåtelsen ingår samtliga inom området belägna, kronan tillhöriga byggnader med vissa mindre, särskilt angivna undantag.

Den preliminära överenskommelse som fastighetsnämnden träffat med Västerås stad om försäljning av marken och byggnaderna anser departementschefen godtagbar.

Utskottet tillstyrker, att ifrågakvarande område med byggnader försäljes på i huvudsak angivna villkor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omnämnt område med byggnader må försäljas till Västerås stad på i huvudsak de villkor som angivits i den rörande försäljningen upprättade promemorian.

3:o) **Försäljning av ett område i Sollentuna köping m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 3, s. 5 och 6), att ett i förberörda statsrådsprotokoll omförmålt område må försäljas till Sollentuna församling på i huvudsak de villkor som angivits i ett rörande försäljningen upprättat avtal.

I sitt den 1 september 1953 avgivna betänkande med förslag rörande Järvafältets framtida gestaltning och rationella utnyttjande m. m. föreslog 1951 års Järvafältsutredning, bland annat, att den å fältet belägna garnisonskyrkogården jämte ett kring denna beläget område om cirka 12 hektar skulle försäljas. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 30 april 1954 åt fortifikationsförvaltningen att preliminärt träffa avtal om försäljning av detta område.

Med skrivelse den 26 februari 1960 har fortifikationsförvaltningen överlämnat ett den 20 och den 25 februari 1960 dagtecknat köpekontrakt, enligt vilket ämbetsverket, å kronans vägnar, med kyrkorådet i Sollentuna församling, å Sollentuna församlings vägnar, träffat avtal om försäljning — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — till församlingen av ett område om cirka 11,6 hektar av stadsägorna nr 1, 2902 + 2926 och 2924 + 2927 i Sollentuna köping jämte å området befintliga byggnader för en köpeskilling av 200 000 kronor.

Departementschefen anser avtalet godtagbart och tillstyrker därför att det godkännes.

Utskottet tillstyrker, att ifrågavarande område får försäljas på i huvudsak angivna villkor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omnämnt område må försäljas till Sollentuna församling på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

4:o) **Markbyte mellan Kronan och Hässleholms stad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 4, s. 7 och 8), att ett i förberörda statsrådsprotokoll omförmålt byte mellan Kronan och Hässleholms stad får genomföras på i huvudsak de villkor som angivits i ett rörande bytet upprättat avtal.

Fortifikationsförvaltningen har enligt ett den 23 och den 26 februari 1960 dagtecknat bytesavtal med drätselkammaren i Hässleholm, å Hässleholms stads vägnar, under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i Hässleholm godkännande träffat avtal om byte mellan kronan och staden av vissa inom Hässleholms stad belägna områden.

Då det föreslagna bytesavtalet medför att kronan tillförsäkras mark som utgör ett värdefullt komplement till regementets övningsområde anser departementschefen, att bytet bör genomföras.

Utskottet finner det föreslagna markbytet böra godtagas på i huvudsak de villkor, som preliminärt överenskommits.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omförmälda bytet mellan Kronan och Hässleholms stad får genomföras på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande bytet upprättade avtalet.

5:o) **Försäljning av ett område av stadsägan nr 3 i Vaxholm.** Kungl. Maj:ts har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 5, s. 8), att ett i förberörda statsrådsprotokoll omförmäلت område må försäljas till Vaxholms stad på i huvudsak de villkor som angivits i ett rörande försäljningen upprättat avtal.

Fortifikationsförvaltningen har enligt ett den 24 och den 27 februari 1960 dagtecknat köpekontrakt med drätselkammaren i Vaxholm, å Vaxholms stads vägnar, träffat avtal om försäljning — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i staden godkännande — till staden av ett område om cirka 29,3 hektar av stadsägan nr 3 i Vaxholm för en köpeskilling av 65 öre för kvadratmeter, motsvarande cirka 190 000 kronor. Ifrågavarande område ingår i ett av bland annat Vaxholms kustartilleriregemente såsom övnings- och skjutfält disponerat markområde. Då det försålda området icke erfordras för militärt ändamål anser departementschefen, att försäljningen bör genomföras.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att det i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omförmälda området må försäljas till Vaxholms stad på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

6:o) **Markbyte mellan Kronan och Göteborgs stad m. m.** Kungl. Maj:ts har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 6, s. 9—11), att i förberörda statsrådsprotokoll omförmälda avtal om byte mellan Kronan och Göteborgs stad samt om överlåtelse till kronan av viss mark får genomföras på i huvudsak de villkor som angivits i rörande bytet och överlåtelsen upprättade promemorior.

Med skrivelse den 26 februari 1960 har försvarets fastighetsnämnd överlämnat två av fastighetsnämnden och Göteborgs stads fastighetsnämnd gemensamt upprättade promemorior, dagtecknade den 23 och den 26 februari 1960, enligt vilka försvarets fastighetsnämnd, å kronans vägnar, med Göteborgs stads fastighetsnämnd, å Göteborgs stads vägnar, ingått överenskommelse — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i staden godkännande — om *dels* byte av mark m. m. mellan kronan och staden, *dels ock* överlåtelse till kronan av viss staden tillhörig mark.

Departementschefen har anfört följande.

»Enligt beslut av 1958 års riksdag skall Göta artilleriregemente indragas och Göteborgs luftvärnskår förläggas till Göta artilleriregementes kaserner. På grund härav har en försäljning av luftvärnskårens etablissement och markområde aktualiserats. Fastighetsnämnden har nu preliminärt träffat avtal om överlåtelse härav till Göteborgs stad. Genom avtalet har kronan tillförsäkrats äganderätten till vissa områden — nu utnyttjade för Göta artilleriregemente — vilka kronan tidigare endast innehaft med nyttjanderätt, varjämte till kronan överlåtits de till det s. k. Holtermanska sjukhuset hörande byggnaderna. I samband härmed har för utvidgning av Chalmers tekniska högskola träffats avtal om överlåtelse till kronan utan ersättning av till Holtermanska sjukhuset hörande mark. Enligt detta avtal skall dock till sjukhuset hörande byggnader och mark utan ersättning återgå till staden, därest de ej användes 'för Chalmers tekniska högskola jämte därtill anknutna institutioner, för behov som sammanhänger med den vid Göteborgs universitet bedrivna undervisningen och forskningen, eller, efter överenskommelse, eljest för högre undervisning och forskning'. På grund av denna bestämmelse bör även detta avtal underställas riksdagens prövning. Då jag finner de ingångna överenskommelserna godtagbara anser jag, att de bör godkännas.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot här ifrågavarande preliminärt träffade överenskommelse om byte av mark m. m. mellan Kronan och Göteborgs stad samt överlåtelse till Kronan av viss staden tillhörig mark. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960 omförmälda avtal om byte mellan Kronan och Göteborgs stad samt om överlåtelse till Kronan av viss mark får genomföras på i huvudsak de villkor som angivits i de rörande bytet och överlåtelsen upprättade promemoriorna.

7:o) **Anläggande av en central tvättinrättning i Lund m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 12—14) att bemyndiga Kungl. Maj:t att — med i förberörda statsrådsprotokoll angiven jämkning av tiden för arrendet — godkänna ett mellan fabriksstyrelsen och Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott träffat avtal.

Mellan försvarets fabriksstyrelse och Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott har preliminärt träffats ett avtal, dagtecknat den 16 och den 20 november 1959, om anläggandet och driften av en central tvättinrättning inom länet i Lund.

Departementschefen har anfört följande.

»Vid anmälan i årets statsverksproposition (bil. 26, punkt 42) av frågan om uppförande av centraltvätterier för västra Sverige redogjorde jag för den centralisering som ägt rum av försvarets tvätt- och reparationsverksamhet och för ett av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande (numera mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation) framlagt centraliseringsförslag. För centraliseringsförslaget genomförande återstår nu centraltvätterier för Mälardistriktet och Skåneområdet.

Ifrågavarande avtal med Malmöhus läns landsting rörande driften av ett centraltvätterier i Lund har utformats i nära anslutning till de avtal som Kungl. Maj:t tidigare godkänt beträffande tvätterierna i Karlstad, Ockelbo och Ödeshög.

Såsom jag framhållit vid anmälan av avtal rörande tvätterier i Ockelbo i propositionen 1958: 110 (s. 568) och i Ödeshög (prop. 1959: 1, bil. 25, s. 48) anser jag, att fabriksstyrelsen bör söka tillvarata de möjligheter till samarbete med landsting, kommuner m. fl. som kan yppa sig inom tvätteribranschen. Ett samarbete mellan stat och landsting i fråga om tvätteriverksamheten ansluter till de principer som kommit till uttryck i det av kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande avgivna betänkandet angående samordning av den statliga tvätteriverksamheten m. m.

Nu ifrågavarande anläggning i Lund har planerats för en kapacitet av omkring 3 500 ton vattentvätt per år. Vid tidpunkten för tvätteriets igångsättande beräknas landstingets tvättbehov vara cirka 2 500 ton tvättgods per år. Överkapaciteten har styrelsen för avsikt att utnyttja i första hand för tvättgods från de statliga sjukhusen i Lund som för närvarande anlitar tvätteriet i Landskrona. Den lediga kapaciteten i Landskrona kan utnyttjas för ytterligare militär tvätt från de förband som för närvarande anlitar tvättinrättningen i Kristianstad, vilken skall nedläggas senast under år 1963. Tvätteriet kommer att projekteras så att en utbyggnad är möjlig, varigenom förutsättningar för ett ökat framtida samarbete mellan staten och landstinget kommer att finnas. Med hänsyn till de fördelar för statsverket som det ifrågavarande avtalet mellan fabriksstyrelsen och Malmöhus läns landsting sålunda innebär, anser jag att detsamma bör godkännas.

Arrendetiden har i avtalet angivits till femton år. Mot den av lands-
tinget förutsatta begränsningen av arrendetiden till tio år synes ur kro-
nans synpunkt ej föreligga anledning till erinran.»

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att bemyndigande lämnas Kungl.
Maj:t att godkänna föreliggande avtal om anläggandet och driften av en
central tvättinrättning inom Malmöhus län, med angiven begränsning av
arrendetiden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att — med i
statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1960
angiven jämkning av tiden för arrendet — godkänna ifråga-
varande mellan fabriksstyrelsen och Malmöhus läns lands-
tings förvaltningsutskott träffade avtal.

Stockholm den 20 april 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar
Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Bergman, Holm-
qvist, Pålsson, Jacobsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Sö-
derberg, Svärd och Thorsten Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström,
Petterson i Degerfors, Thapper, Jansson i Kalix, Staxäng, Ståhl, Gustafs-
son i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Hansson i
Skegrie, Nihlfors, fru Lewén-Eliasson, herr Heckscher och fröken Vinge.

Reservation

vid punkten 6 (Markbyte mellan Kronan och Göteborgs stad m. m.) av
herr *Bergman*.